

הוכן עי"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

מעילה דף כא.

באופנים דלהלן, האם מעל השליח או המשלח, או החנוני (כשיוציא את המעות שקיבל)?

כשלא עשה השליח שליחותו	כשעשה השליח שליחותו ¹	
השליח מעל	בעל הבית מעל	בשלח ביד פיקח
החנווני מעל ²	בעל הבית מעל ³	בשלח ביד חש"ו

באופנים דלהלן שעשה השליח שליחותו, האם מעל השליח או המשלח, או החנוני?

נזכר גם השליח שהם מעות הקדש	נזכר בעל הבית שהם מעות הקדש	
החנווני מעל ⁴	להו"א: החנווני מעל ⁵ למסקנא: השליח מעל	בשלח ביד פיקח
-----	החנווני מעל	בשלח ביד חש"ו

נתן עירובו על גבי הקוף או הפיל והוליכו באיזה אופנים הוא עירוב? [תוד"ה נתנו].

לא הוא עירוב	הוא עירוב	
כשהניחו הקוף בעצמו	כשאמר לבן דעת לטלו מהקוף ולהניחו לשם עירוב ⁶	לרבינו אפרים
כשאינו רואהו מניחו	כשעומד ורואהו שהניחו במקום ואמר תיקני לי עירובי	לתוס'

¹ ומבואר במשנה שגם אם אמר לו הבא לי מן החלון או מן הדלוסקמא והביא לו, ואמר בעה"ב לא היה בלבי אלא מזה והביא מזה, (דהיינו שהיו שם ב' חלונות או ב' דלוסקמות, והוא לא פירש להדיא מאיזה להביא) - בעה"ב מעל. והגם שהיה בלבו למשהו אחר, "דברים שבלב אינם דברים". אבל אם החליף מחלון לדלוסקמא, הגם שהביא לו את אותו דבר שרצה, חשיב לא עשה שליחותו.

² דבאו לידו מעות הקדש, שלא יצאו לחולין קודם, דבעה"ב לא מעל דלא נעשתה שליחותו, והחש"ו לאו בני מעילה נינהו, וא"כ כשיוציאם החנוני - הוא מעל.

³ והחידוש שהגם שחש"ו אינם בני שליחות, בכל אופן כיון שנעשה רצונו - לא צריך על זה גדרי שליחות, אלא שהדבר יעשה. ועי' מחנה אפרים הלכות שלוחין (סימן י"א).

⁴ ולמסקנא באופן זה מדברת משנתנו. ונתנה המשנה עצה לבעה"ב להציל את החנוני ממעילה, שיחלל את הפרוטה של הקדש בכל מקום שהיא על איזה דבר.

⁵ בעל הבית לא מעל כיון שנזכר קודם והוא מזיד, ואין מעילה במזיד. השליח נמי לא מעל - דהרי עשה שליחותו, כן פירש"י (בד"ה שליח מעל). אכן כל פירושו הוא רק לפי הו"א של הגמ' שאמרה דהחנוני מעל אע"ג דלא אידכר שליח. אכן הקשתה הגמ' מסוגיא דחגיגה (דף י:): דאמרינן להדיא דאם נזכר בעה"ב - דהשליח מעל.

⁶ והוקשה לתוס' על פירוש זה, דא"כ לא הביא שום ראיה משם לכאן, דהכא מיירי שהחש"ו נתנו את המעות לחנוני ומנין שגם באופן זה מעל בעה"ב.

הוכן עי"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

מעילה דף כא.

נתן לשליח מעות ואמר לו לקנות לו כאופנים דלהלן, ושינה מדעתו, מי מעל?

נתן לו ב' פרוטות	נתן לו פרוטה	
שניהם מעלו ¹	שניהם לא מעלו ²	כשביקש שיביא בחציה דבר אחד ובחציה דבר אחר
השליח: מעל ³ בעל הבית: ע' טבלא הבאה	שניהם לא מעלו ⁴	כשביקש להביא בכולה דבר אחד

מעילה דף כא:

נתן לו ב' פרוטות לקנות לו אתרוג וקנה באחד אתרוג ובאחד רימון, או נתן לו דינר זהב להביא חלוק והביא לו בג' מעות חלוק ובג' מעות טלית, דהשליח מעל, האם גם בעל הבית מעל?

כשהביא אתרוג ששוה פרוטה או הביא חלוק ששוה ג' מעות	כשהביא בפרוטה אתרוג ששוה ב' או הביא לו חלוק ששוה דינר	
ספק בגמי ⁵	מעל ⁶	לרבנן
לא מעל	היכא שיכל להרויח יותר: לא מעל ⁷ כשלא יכל להרויח יותר (כגון בקיטנית): מעל ⁸	לר' יהודה

¹ כן מפורש בתוספתא מעילה (פ"ב ה"ד). אכן בקרן אורה חילק בזה, דדוקא אם הוזילו לו שנעשה רצונו של בעה"ב אז מעל בעה"ב, אבל אם לא נעשה רצונו שהביא לו פחות ממה שביקש לא מעל.

² כגון שביקש בעה"ב שיביא בחציה נרות ובחציה פתילות, והוא הביא בכולה נרות או בכולה פתילות. בעה"ב לא מעל - דלא נעשית שליחותו, ושליח לא מעל, דשינה מהשליחות רק בחצי פרוטה, ואין מעילה בחצי פרוטה. אכן אם עשה את השליחות, ורק שינה את המקום שאמר לו המשלח, בזה השליח מעל ולא בעל הבית.

³ דבכל אופן הוא מעל בפרוטה שקנה בה את הרימון לכו"ע.

⁴ כגון שביקש בעל הבית להביא בכולה נרות או בכולה פתילות, והוא הביא בחציה נרות ובחציה פתילות, שלא עשה את שליחותו, ולכן בעה"ב לא מעל. וכן השליח לא מעל דהרי בחצי פרוטה עשה את שליחותו.

⁵ הגמי' בכתובות (דף צ"ט). הסתפקה באחד שאמר לשלוחו לקנות לו כור קרקע וקנה לו לתך (-חצי כור), האם חשוב שעשה שליחותו וקנה המשלח או לא.

⁶ כיון שעשה את שליחותו של בעל הבית באתרוג השוה ב' פרוטות לכן בעל הבית מעל. וגם השליח מעל, דהרי שינה את דעתו של בעה"ב בפרוטה שקנה בה את הרימון.

⁷ דחשוב ששינה מדעת בעל הבית, דיכול הבעל הבית לומר לו אם הייתה מביא אתרוג בשני פרוטות כ"ש שהיה שוה ארבע. וכן אם הייתה מביא בגד ב' דינרים היה שוה עכשיו י"ב. ועתה כשקנית בגד בג' הגם ששוה עכשיו שש, מ"מ הפסדתני שלא הרוחתי יותר, דהרי הבאת עוד טלית ששוה שלש והרוחתי רק ט' ולא י"ב.

⁸ מבואר בגמי' שאם היו דברים שמחירם קבוע, וכגון במקום שמוכרים לקיטנית כנא כנא בפרוטה, שבין אם יקנה הרבה ובין אם יקנה מעט הוא אותו מחיר, וכשם שהוזילו לשליח כך יוזילו לבעל הבית, אם אמר לו להביא כמה מידות של קיטנית בדינר והביא לאותם מידות בחצי דינר, דלא הפסיד לבעל הבית כלום, וגם עתה יכול בעל הבית ללכת ולקנות עוד באותו מחיר. בזה עשה את שליחותו ובעל הבית מעל, וגם השליח מעל מה שקנה בשאר המעות דבר אחר. אבל אה"נ במקום

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

מעילה דף כא:

המפקיד מעות אצל האנשים דלהלן, ונתברר שהם מעות של הקדש מי מעל?

אצל חנוני	אצל בעה"ב	אצל שולחני	
החנוני מעל	הבעל הבית מעל	השולחני מעל	היו מעות צרורין
לר' מאיר: החנוני מעל לר' יהודה: המפקיד מעל	הבעל הבית מעל	המפקיד מעל	היו מעות מותרין

באופנים דלהלן האם יש מעילה במעות?

אליבא דרבנן	אליבא דר' עקיבא	
מעל באחרונה	מעל בראשונה ¹	נפלה פרוטה של הקדש בכיסו, או אמר פרוטה בכיס זה הקדש
מעל באחרונה	לרב דימי: מעל בראשונה ² לרבין ורב פפא: מעל באחרונה ³	אמר פרוטה מן כיס זה הקדש
מעל באחרונה	מעל באחרונה ⁴	אמר לא יפטר כיס זה מן ההקדש

שמוכרים בשומא, שככל שמרבה לקנות כן מוזילים לו יותר, בזה לא מעל בעל הבית לר' יהודה, דלא עשה שליחותו דכ"ש אם היה קונה ביותר היו מוזילים לו יותר.

¹ הקשו תוס' דלכאורה הוא ספק אם מעל בשל הקדש, דהא בכל מעה ומעה יש לנו ספק אם הקדיש אותה. ותירצו דר"ע ס"ל שמביא אשם תלוי על ספק מעילות, וזה הכוונה דמעל כאן. שוב הקשו, דתבטל המעה ברוב. ותירצו דהמעה היא דבר חשוב ולא בטיל. (עי' בהגהת צ"ק בגיליון).

² רב דימי אמר, דרמי ליה ר"ל לר' יוחנן מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא - שמודה בה ר"ע לחכמים שלא מעל אלא באחרונה. וענה ר' יוחנן דסיפא מיירי באומר "לא יפטר כיס זה מן ההקדש", משמע שבלא אמר כן אפי"א אם אמר "פרוטה מן כיס זה" לא מהני לר"ע - ופליג ארבנן וס"ל שמעל כבר בראשונה.

³ כן פירשו תוס' (בד"ה היו), שמזה שמיאנו רבין ורב פפא בפירוש רב דימי בביאור קושיית ר"ל לר' יוחנן, שמע מינה שאין קושיא מהרישא של המשנה על הסיפא, דהא הלשונות חלוקות דכאן אמר "בכיס" - ומשמע אפילו הראשונה, וכאן אמר "מן כיס" - דמשמע שלא יפטר הכיס מן ההקדש, ולכן לא מעל רק באחרונה לכו"ע.

⁴ לשון זו משמע שאומר שלא יוציא לכל הכיס לחולין - דלא יפטר מן ההקדש, ומשמע בלשון זו בודאות שההקדש הוא באחרונה ולכך מודה בזה ר"ע.